

УДК 657.1:167

DOI: 10.25140/2411-5215-2019-4(20)-387-395

Дмитро Пілевич

**НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Дмитрий Пилевич

**НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА
В УСЛОВИЯХ ДИДЖИТАЛИЗАЦИИ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ**

Dmytro Pilevych

**DIRECTIONS THE ACCOUNTING SYSTEM DEVELOPMENT
IN THE CONDITIONS OF NATIONAL ECONOMY DIGITALIZATION**

Проаналізовано вплив процесів діджиталізації національної економіки на стан бухгалтерського обліку країни. Проаналізовано ключові тенденції у впровадженні інформаційних технологій у діяльність підприємств України. Виокремлено основні напрями розвитку системи бухгалтерського обліку в епоху діджиталізації. Автором акцентовано на актуалізації в умовах діджиталізації економіки, діяльності з удосконалення обліку капітальних витрат в об'єкти інтелектуальної власності та обліково-аналітичного забезпечення комерціалізації результатів наукових досліджень і розробок. Встановлено, що цифровізація бухгалтерського обліку може супроводжуватись виникненням низки загроз і ризиків. Реалізація сформульованих у статті пропозицій з удосконалення системи бухгалтерського обліку дозволить підвищити рівень її адаптивності до викликів цифровізації національної економіки, організувати оперативний рух інформації, фаховий її аналіз та оцінку.

Ключові слова: діджиталізація; система бухгалтерського обліку; інформаційне суспільство; інформаційні технології; комерціалізація об'єктів інтелектуальної власності; аудит.

Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 10.

Проанализировано влияние процессов диджитализации национальной экономики на состояние бухгалтерского учета страны. Проанализированы ключевые тенденции во внедрении информационных технологий в деятельность предприятий Украины. Выделены основные направления развития системы бухгалтерского учета в эпоху диджитализации. Автором акцентировано на актуализации в условиях диджитализации экономики, деятельности по совершенствованию учета капитальных затрат в объекты интеллектуальной собственности и учетно-аналитического обеспечения коммерциализации результатов научных исследований и разработок. Установлено, что цифровизация бухгалтерского учета может сопровождаться возникновением ряда угроз и рисков. Реализация сформулированных в статье предложений по совершенствованию системы бухгалтерского учета позволит повысить уровень ее адаптивности к вызовам цифровизации национальной экономики, организовать оперативное движение информации, профессиональный ее анализ и оценку.

Ключевые слова: диджитализация; система бухгалтерского учета; информационное общество; информационные технологии; коммерциализация объектов интеллектуальной собственности; аудит.

Рис.: 1. Табл.: 1. Библ.: 10.

The influence of the processes of digitization of the national economy on the accounting system is analyzed. The key trends in the introduction of information technologies into the activity of Ukrainian enterprises are analyzed. The basic directions of development of the accounting system in the age of digitization are identified in the article. The author emphasizes on actualization in the conditions of economic digitization, activities on improvement of accounting of enterprises' capital expenditures in objects of intellectual property, and accounting and analytical support of R&D commercialization. It is established that the digitalization of accounting can be accompanied by a number of threats and risks. Implementation of the author's suggestions on improvement of the accounting system will increase its adaptability to the challenges of the national economy digitalization and, to organize the operative movement of information, its professional analysis and evaluation.

Key words: digitalization; accounting system; information society; information technology; R&D commercialization; audit.

Fig.: 1. Table: 1. References: 10.

JEL Classification: M41; D83

Постановка проблеми. В умовах розвитку інформаційного суспільства спостерігається активна діджиталізація соціально-економічних процесів. Національна економіка характеризується розширенням сфери послуг і наукомісткого сектору, зростанням мобільності грошових ресурсів та персоналу, збільшенням частки зайнятих у галузі інновацій і новітніх технологій. Низка трансформацій у межах національної економіки викликана широким впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, а саме: зміна підходів до менеджменту та комунікацій; зміна системи маркетингу продукції; скорочення життєвих циклів продукції; збільшення інвестицій у розбудову інформаційної інфраструктури; зміна системи розрахункового обслуговування споживачів. Окреслені перетворення позначаються також на системі бухгалтерського обліку, спри-

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

чинюючи її модернізацію в напрямі цифровізації процесів інформаційних комунікацій та впровадження сучасного інструментарію. З огляду на вищевикладене актуальності набуває дослідження специфіки впливу процесів діджиталізації національної економіки на систему бухгалтерського обліку, а також ідентифікація перспективних напрямів розвитку такої системи в нових соціально-економічних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Науковий фундамент дослідження інформаційного суспільства закладено Д. Беллом, З. Бжезинським, Ж. Бодріаром, Е. Тоффлером. Концептуальні засади формування інформаційної економіки та діджиталізації соціально-економічних процесів розкрито в працях Ф. Махлупа, М. Кастельса, Е. Масуді, М. Пората та ін. Теоретико-прикладні аспекти розвитку системи бухгалтерського обліку в контексті цифровізації економіки досліджено В. Хопвудом, Г. Боднар, Л. Гавриловським, С. Гаркушею, О. Довжик, Р. Овчариком, Л. Ходаківською та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Високо оцінюючи наявні наукові напрацювання щодо розвитку інформаційного суспільства і становлення інформаційної економіки, усе ж маємо відзначити, що недостатньо дослідженою залишається проблема визначення теоретико-прикладних засад діджиталізації системи бухгалтерського обліку України.

Мета статті полягає в обґрунтуванні перспективних напрямів розвитку системи бухгалтерського обліку в умовах діджиталізації національної економіки.

Виклад основного матеріалу. Передусім наголосимо на трансформаціях у теоретичній площині розвитку системи бухгалтерського обліку. Зазнає зміни термінологія бухгалтерського обліку шляхом доповнення базових дефініцій ракурсами, які розкривають специфіку впливу інформаційних технологій та економічні операції і підходи до облікової реєстрації. Удосконалення термінологічного апарату відбувається також завдяки регулярному моніторингу та подальшому врахуванню положень чинних нормативно-правових актів. Крім цього, треба розуміти, що розвиток бухгалтерського обліку відбувається в просторі численних модифікацій економічного й технічного характеру, притаманних сучасним господарюючим суб'єктам. Повнота їх відображення в інформаційній системі бухгалтерського обліку вимагає конкретизації понять, недопущення дублювання і різночитання економічних і технічних термінів [1; 2]. Своєчасне оновлення термінології дозволяє організувати процеси бухгалтерського обліку на принципах транспарентності, гармонізованості, достовірності.

Зміни в теоретичній площині розвитку бухгалтерського обліку зумовлюють необхідність оновлення вимог до знань і структури професійних компетенцій бухгалтерів-практиків і здобувачів вищої освіти відповідних спеціальностей закладів вищої освіти. Освітній процес у межах програм підготовки та перепідготовки бухгалтерів має бути орієнтованим на максимальне наближення до реальних потреб бізнесу, постійне відстеження змін нормативної бази ведення бухгалтерського обліку та забезпечення їх оперативної інтеграції в навчальні курси. При формуванні термінологічного мінімуму бухгалтера, за твердженням доцента Н. А. Канцедал, освітнім закладам варто комбінувати науково-професійну та практично-професійну термінологію [1].

Розвиток системи бухгалтерського обліку можливий виключно в нерозривному взаємозв'язку з розвитком нормативної бази. В Україні на загальнодержавному рівні акцентовано важливість широкого сприяння процесам формування інформаційного суспільства й діджиталізації національної економіки. Зокрема, у цьому напрямі прийнято Закони України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки» (№ 537-V від 09.01.2007 р.), «Про Національну програму інформатизації» (№ 74/98-ВР від 04.02.1998 р.), «Про електронну комерцію» (№ 675-VIII від 03.09.2015 р.), «Про електронні документи та електронний документообіг» (№ 851-IV від 07.11.2018 р.); «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах»

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

(№ 80/94-ВР від 19.04.2014 р.), «Про телекомунікації» (№ 1280-IV від 16.07.2019 р.), «Про електронні довірчі послуги» (№ 2155-VIII від 05.10.2017 р.), «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» (№ 2346-III від 07.02.2019 р.), «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» (№ 2664-III від 07.02.2019 р.), «Про захист персональних даних» (№ 2297-VI від 30.01.2018 р.); Доктрину інформаційної безпеки України (№ 514/2009 від 08.07.2009 р.); Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні» (№ 386-р від 15.05.2013 р.), «Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації» (№ 67-р від 17.01.2018 р.); Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних» (№ 835 від 21.10.2015 р.), «Деякі питання цифрового розвитку» (№ 56 від 30.01.2019 р.).

Серед першочергових сфер і пріоритетних ініціатив діджиталізації «Цифровою аджендою України – 2020» («Цифровим порядком денним») виокремлено трансформацію в системі бухгалтерського обліку. Такі трансформації вимагають внесення змін і поправок до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а саме в напрямі осучаснення підходів до організації та регулювання руху електронних документів і первинних облікових документів [3]. Позитивним кроком у напрямі активізації діджиталізації національної економіки вважаємо створення у 2019 р. Міністерства цифрової трансформації України, спрямованого на максимальне переведення процесу надання публічних послуг громадянам в онлайн-режим, збільшення до 10 % частки ІТ у ВВП країни, масштабний розвиток цифрових навичок молоді, розширення доступу населення й економічних суб'єктів до високошвидкісного Інтернету [4]. Заснування такого міністерства, крім зазначеного вище, дасть змогу своєчасно оновити та пролонгувати нормативні документи, пов'язані з діджиталізацією економіки. Аспекти модернізації системи бухгалтерського обліку при цьому мають перебувати в полі особливої уваги з огляду на їхню високу динамічність, мінливість та чутливість до змін у пов'язаних галузях і сферах.

Впровадження інформаційних технологій у діяльність економічних суб'єктів значною мірою модифікує бізнес-процеси, їх інформаційне забезпечення та управління. Як свідчить офіційна статистика, в Україні 95,5 % підприємств використовує у своїй діяльності комп'ютерні технології; 32,8 % середньої чисельності працівників користуються комп'ютерами і 82,6 % із них мають вихід до мережі Інтернет; 98,1 % підприємств мають доступ до Інтернету (табл.).

Про трансформацію в діяльності вітчизняних підприємств та способах їх комунікації зі стейкхолдерами свідчать факти щодо того, що із 22 331 обстеженого підприємства 8305 здійснювали обслуговування клієнтів через вебсайт, 3088 – постачали продукцію в онлайн-режимі, 5061 – приймали онлайн-замовлення на товари і послуги; із 43303 підприємств з доступом до Інтернету 42 070 використовували його потужності для здійснення банківських послуг, 17 612 – для доступу до інших фінансових послуг; із 11 284 підприємств, які використовували у своїй діяльності соціальні мережі, 11284 користувались ними для рекламування, 8260 – для контактування з клієнтами, 8427 – з партнерами; із 4831 підприємства, що купували послуги хмарних обчислень, 2585 придбали фінансові або бухгалтерські прикладні програми (рис. 1) [5]. Окремо доцільно відзначити, що 19 615 підприємств надавали рахунки-фактури в електронному вигляді; 24 506 підприємств отримували рахунки-фактури у структурованому вигляді, придатному для електронної обробки [5]. З огляду на наведені вище дані, обґрунтованою є необхідність модернізації теоретичних, методичних і прикладних засад організації та реалізації бухгалтерського обліку. Система бухгалтерського обліку має цілковито відповідати поточним тенденціям розвитку бізнесу, його запитам і вимогам, а подекуди навіть прогнозувати, випереджати їх виникнення.

Параметри використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України,
за видами економічної діяльності, 2018 р.

Таблиця

Вид економічної діяльності	Частка підприємств, які використовували комп'ютери, у % до загальної кількості підприємств, які взяли участь в обстеженні	Частка середньої кількості працівників, які використовували комп'ютер, у % до середньої кількості працівників підприємств	Частка підприємств, які мали доступ до мережі Інтернет, у % до кількості підприємств, які використовували комп'ютери	Частка середньої кількості працівників, які використовували комп'ютер із доступом до мережі Інтернет, у % до середньої кількості працівників, що використовували комп'ютер	Кількість підприємств, що отримували замовлення через мережу Інтернет на продаж товарів або послуг (за винятком замовлень, отриманих електронною поштою), у % до кількості підприємств, що використовували комп'ютери	Кількість підприємств, що здійснили закупівлі через мережу Інтернет товарів або послуг (за винятком замовлень, отриманих електронною поштою), у % до кількості підприємств, що використовували комп'ютери
Переробна промисловість	95,7	26,8	98,1	71,7	6,1	22,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	97,1	32,9	99,3	66,3	2,4	26,9
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	97,4	19,5	98,5	84,6	1,0	27,4
Будівництво	96,0	25,5	98,2	95,4	2,2	22,0
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	96,9	48,7	98,6	87,2	8,4	21,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	94,7	17,8	97,7	85,5	3,7	19,8
Тимчасове розміщення та організація харчування	91,6	24,1	97,5	91,2	11,2	19,4
Інформація та телекомунікації	97,6	78,7	99,3	92,2	10,4	29,9
Операції з нерухомим майном	94,6	31,9	97,0	93,4	1,2	13,7
Професійна, наукова та технічна діяльність	97,4	69,2	98,1	87,6	3,3	25,5
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	89,3	24,7	96,9	94,0	4,8	21,0
Надання інших видів послуг	97,0	80,0	98,5	98,1	7,7	41,5

Джерело: [5].

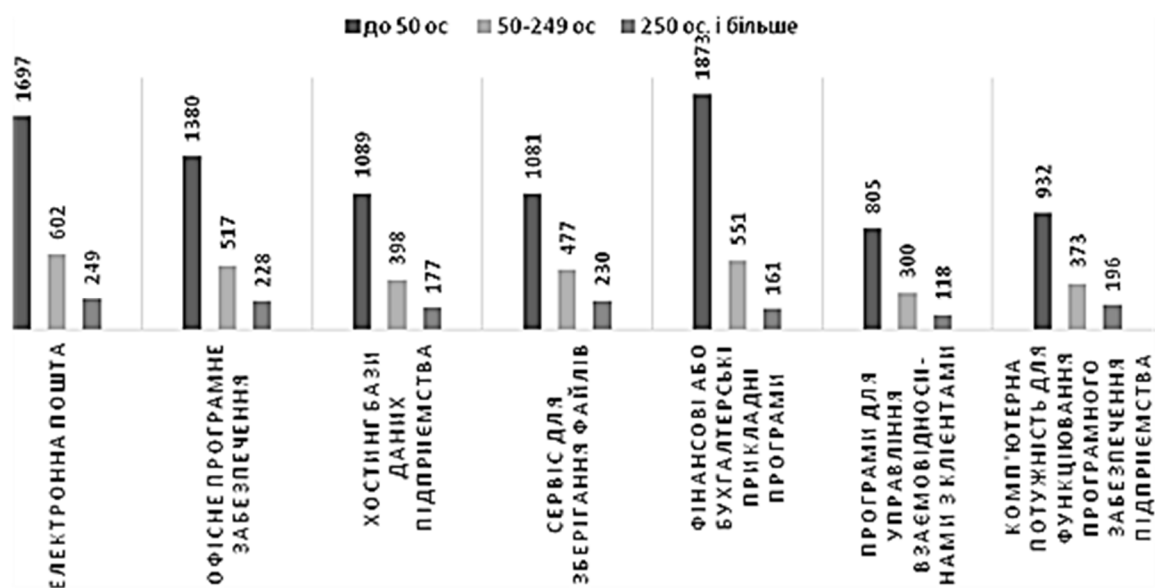

Рис. 1. Кількість підприємств, що купували послуги хмарних обчислень упродовж року, за середньою кількістю працівників

Джерело: [5].

Спроможність системи бухгалтерського обліку оперативно реагувати на виклики екзогенного бізнес-середовища безпосередньо залежить від рівня розвиненості матеріально-технічної бази (забезпеченість комп'ютерними засобами, інформаційно-комунікаційними технологіями, доступом до мережі інтернет). У цьому напрямі Україна має значні прогалини: нерідко застаріла матеріально-технічна база, неліцензійне програмне забезпечення, проблеми із захистом авторських прав, проблеми забезпечення інформаційної безпеки, низькі темпи імплементації інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, консервативність поглядів працівників щодо користування інформаційними технологіями. Показовим є той факт, що станом на 2018 р. на 19615 підприємств, які надають рахунки-фактури в електронному вигляді, припадає практично вдвоє більше підприємств (38 549 одиниць), що надають цей документ на паперових носіях [5]. Зважаючи на вищенаведене, одним із напрямів розвитку системи бухгалтерського обліку в епоху діджиталізації маємо визначити вдосконалення матеріально-технічного забезпечення підприємств. Це має реалізовуватись паралельно з розвитком цифрових навичок і етичних норм персоналу та інформаційної грамотності населення; фахівці з обліку мають бути підготовленими до роботи з новітнім обладнанням і сучасним професійним програмним забезпеченням.

На інституційному рівні має бути реалізований комплекс заходів із забезпечення готовності всіх суб'єктів і елементів системи бухгалтерського обліку до цифрових трансформацій: від контролюючих органів до бухгалтерів підприємств. Це має відбуватись одночасно зі змінами в освітній сфері, але також доповнюватись розширенням електронно-інформаційної підтримки системи обліку. Інституційні трансформації доцільно орієнтувати на формалізацію повноважень суб'єктів бухгалтерського обліку з урахування специфіки процесів діджиталізації.

Важливо відзначити, що заходи цифровізації бухгалтерського обліку необхідно інтегрувати в структуру стратегічних і тактичних планів розвитку підприємства загалом. Саме таким чином можна досягнути системності, узгодженості, логічності, послідовності й уникнути дублювання, суперечливості та фрагментарності розвитку економічних суб'єктів, їх підсистем і національної економіки загалом.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Одним із ключових напрямів розвитку в епоху діджиталізації є удосконалення інформаційних технологій в аудиті в системі обробки бухгалтерської інформації. Нині в Україні практично відсутні конкурентоспроможні аудиторські програмні продукти вітчизняної розробки. Поширеними на практиці є такі прикладні комп'ютерні програми:

1) IT Аудит: Аудитор – використовується при проведенні фінансового аудиту (програмою не враховуються зміни в чинному законодавстві у сфері податкового обліку);

2) Експрес Аудит: ПРОФІ – дозволяє розрахувати основні показники для аналізу з урахуванням регіональної і галузевої специфіки (програма містить незмінний формат шаблону та має певні труднощі в редагуванні);

3) Audit System – дозволяє працювати над проєктом командою та індивідуально, характеризується стандартним інтерфейсом (програма потребує спеціальної розробки окремих модулів відповідно до особливостей національної системи бухгалтерського обліку);

4) Audit Expert – використовується для формування порівняльних даних (програма орієнтована на економічний, порівняльний, кореляційний аналіз);

5) Аудит-Інформ – надає широкі можливості формування інформаційної бази суб'єктів (програмою не визначається аудиторський ризик);

6) Audit NET – дозволяє працювати у віддаленому режимі та швидко надсилати інформацію у центральний офіс (програма є мережевою системою та висуває певні технічні вимоги для її запуску і використання);

7) SAP AG TER 10 – дозволяє інтегрувати всі бізнес-процеси підприємства та налагодити наскрізну систему звітності (програма орієнтована передусім на автоматизацію управлінських процесів підприємства) [6].

Перераховані вище програмні продукти для здійснення аудиту в системі обробки бухгалтерської інформації не позбавлені недоліків, нерідко потребують значних витрат робочого часу, вимагають якісного ліцензованого програмного забезпечення та умінь ним правильно користуватись. Удосконалення інформаційних технологій дозволить проводити перевірку різних бухгалтерських програм (не обмежуючись лише програмою «ІС: Бухгалтерія»), виявляти помилки відображення господарських операцій підприємства, мінімізувати арифметичні помилки, фіксувати порушення податкового законодавства [7].

Впровадження електронних сервісів та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в українську систему бухгалтерського обліку уповільнюється проблемами захисту інформації, складністю верифікації інформації, недостатньою розвиненістю інформаційної інфраструктури (включаючи параметри доступу громадян до мережі інтернет, кількості користувачів електронних послуг), низьким рівнем медіаграмотності населення. Також варто акцентувати увагу на невисоких показниках розвитку електронного бізнесу в країні й обмеженості інвестицій у процеси цифровізації бухгалтерського обліку. До чинників-стимуляторів діджиталізації можемо віднести наявний кадровий потенціал, поступове налагодження комунікації зі стейкхолдерами (у тому числі, іноземними), активізація процесів розвитку електронного уряду (e-governance), зростання ІТ-сектору, підвищення рівня транспарентності та спрощення податкових процедур тощо. Незважаючи на наявні в країні складності й обмеження юридичного, фінансового, комунікаційного, кадрового характеру, ігнорування в системі бухгалтерського обліку поточних тенденцій діджиталізації національної економіки є неприпустимим, оскільки може поглибити соціально-економічний і технологічний розрив між Україною та провідними країнами світу.

Діджиталізація національної економіки значною мірою ґрунтується на розвитку науки, зокрема саме інноваційні результати досліджень дозволяють модернізувати діяльність та перевести підприємства на якісно вищий рівень функціонування. У свою чергу,

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

для національної системи бухгалтерського обліку це формує додаткові виклики, пов'язані з обліково-аналітичним забезпеченням комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. Таке забезпечення створить належні передумови для оперативного збору й передачі інформації про комерціалізаційні процеси керівництву підприємства, внесення їх в систему обліку та подальшого аналізу з позицій ефективності впровадження об'єктів інтелектуальної власності [8].

В обліково-аналітичній системі комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності виділяють підсистему обліку та підсистему аналізу. Перша націлена на формування інформаційного підґрунтя для аналізу, друга – на аналітичну характеристику й оцінку ефективності комерціалізаційних процесів. Функціонування такої системи потребує розвитку: 1) інформаційного забезпечення в частині повноти і достовірності отриманих бухгалтерських, фінансових, інших звітних і статистичних даних; 2) методичного забезпечення в частині застосування релевантних елементів методу бухгалтерського обліку й аналізу та їх логічного комбінування; 3) організаційного забезпечення в частині конкретизації стратегії комерціалізації на підприємстві; 4) інституціонального забезпечення в частині розвитку інфраструктури та вдосконалення роботи формальних інститутів [8]. Ефективне впровадження обліково-аналітичної системи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності можливе на основі дотримання принципу залучення стейкхолдерів (Stakeholders Engagement Principle).

В аналізованому контексті також доцільно наголосити на актуальності вдосконалення методичних підходів до обліку капітальних витрат в об'єкти інтелектуальної власності. Чинні в Україні нормативно-правові акти, розмежовуючи дослідження і розробки, не конкретизують критерії такого поділу. До основних критеріїв капіталізації витрат на наукові дослідження та розробки науковці пропонують відносити такі: дослідження і розробки вперше виконуються підприємством; наявність у установи конструкторського зразка; існування можливості відокремити витрати на дослідження і на розробки від загальних витрат, на науково-дослідні роботи; можливість приносити дохід [9]. Зокрема, відповідно до цих критеріїв, наявність конструкторського зразка, можливість відокремлення від загальних витрат на наукові дослідження та отримання доходу дозволяє ідентифікувати розробку; характерною ж відмінністю досліджень є те, що вони проводяться установою вперше (відповідно, ще відсутні дослідні зразки та проведені витрати не приносять доходу).

Модернізацію обліку капітальних витрат в об'єкти інтелектуальної власності, окрім зазначеного вище, доцільно орієнтувати на вдосконалення способів відображення витрат на формування нематеріального активу. Вітчизняними вченими запропоновано такі способи: розподіл на етапи, починаючи із запуску процесів; облік в складі поточних витрат; розподіл накопиченого на окремому рахунку [10].

Вирішення питань обліку витрат на дослідження і розробки дозволить сформувати підґрунтя для фахової організації бухгалтерського обліку об'єктів інтелектуальної власності, що особливо актуалізується в контексті діджиталізації соціально-економічних процесів та зростання ролі знань і науки в розвитку підприємств та національної економіки загалом.

Висновки і пропозиції. Отже, діджиталізація, як одна із визначальних тенденцій розвитку національної економіки, спричинює зміну бізнес-моделей, типів продукції, зростання ролі інформації та знань в соціально-економічному розвитку країни. Невід'ємною рисою діджиталізації є широке впровадження інформаційних технологій у діяльність господарюючих суб'єктів, органів державної влади, місцевого самоврядування, освітніх установ і громадськості. Економічні, технологічні, соціальні трансформації, обумовлені процесами цифровізації, актуалізують необхідність модернізації теоретичних, методичних і прикладних засад організації бухгалтерського обліку.

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

Проведене дослідження дозволило виокремити основні напрями розвитку національної системи бухгалтерського обліку в контексті діджиталізації соціально-економічних процесів: осучаснення термінологічного апарату; модернізація освітнього процесу при підготовці майбутніх бухгалтерів; гармонізація із європейськими нормами вітчизняного законодавства з розвитку інформаційного суспільства та у сфері регулювання бухгалтерського обліку; забезпечення гнучкості системи обліку в реакціях на екзогенні виклики; оновлення матеріально-технічної бази підприємств; впровадження інформаційно-комунікаційних технологій і програмного забезпечення; формалізація повноважень суб'єктів бухгалтерського обліку; інтегрування аспектів модифікації бухгалтерського обліку в стратегію розвитку підприємства; вдосконалення інформаційних технологій в аудиті в системі бухгалтерського обліку; організація обліково-аналітичного забезпечення комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності; залучення стейкхолдерів до модернізаційних процесів; удосконалення методичних підходів до обліку капітальних витрат в об'єкти інтелектуальної власності тощо. Діджиталізація бухгалтерського обліку супроводжується виникненням нових загроз і ризиків для підприємств та їх партнерів, клієнтів, що пов'язані з потенційною можливістю порушення прав інтелектуальної власності, кібербезпеки, захисту інформації, забезпечення її релевантності й точності. Реалізація окреслених у статті напрямів розвитку системи бухгалтерського обліку дозволить підвищити рівень її адаптивності до викликів цифровізації національної економіки, а також організувати оперативний рух інформації, фаховий її аналіз та оцінку.

Список використаних джерел:

1. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1 (83). С. 28-34.
2. Пілевич Д. С. Застосування системного підходу до дослідження бухгалтерського обліку. *Проблеми економіки*. 2015. № 1. С. 209-217.
3. Цифрова адженда України – 2020: Проект. Концептуальні засади (версія 1.0). HITECH office. Грудень, 2016. URL: uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf.
4. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. URL: thedigital.ua/ministry.
5. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Овчарик Р. Ю. Аудит на базі комп'ютерних програм: продуктивність, рентабельність та тенденції розвитку. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 1. С. 68–72.
7. Фабіянська В. Ю., Бельдій А. М. Комп'ютерний аудит в Україні в контексті вимог європейського законодавства. *Облік і фінанси*. 2019. № 3 (85). С. 129–137.
8. Уманців Г. В., Мартинів І. К. Обліково-аналітичне забезпечення комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності. *Облік і фінанси*. 2019. № 3 (85). С. 55–61.
9. Столярчук Н. М. Облік капітальних витрат в об'єкти інтелектуальної власності. *Облік і фінанси*. 2018. № 4 (82). С. 70–76.
10. Жураковська І. В. Облік інтелектуальної власності в сільськогосподарських підприємствах: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / Луцький державний технічний університет. Київ, 2008. 17 с.

References

1. Kantsedal, N. A. (2019). Bukhhalterskyi oblik tsyfrovoyi epokhy: rozshyrennia terminolohichnykh kordoniv [Accounting for the digital age: expanding terminological boundaries]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, 1 (83), 28–34 [in Ukrainian].
2. Pilevych, D. S. (2015). Zastosuvannia systemnoho pidkhodu do doslidzhennia bukhalterskoho obliku [Application of a systematic approach to accounting research] *Problemy ekonomiky – Problems of economy*, 1, 209–217 [in Ukrainian].
3. Tsyfrova adzhenda Ukrainy – 2020: Proekt. Kontseptualni zasady (versii 1.0) [Digital Agenda of Ukraine – 2020: Project. Conceptual backgrounds (version 1.0)] HITECH office. Hruden, 2016. Retrieved from uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf [in Ukrainian].

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ

4. Ofitsiynyi sait Ministerstva tsyfrovoi transformatsii Ukrainy [Official site of the Ministry of Digital Transformation of Ukraine]. Retrieved from thedigital.ua/ministry.

5. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Ovcharyk, R. Yu. (2017). Audyt na bazi kompiuternykh prohram: produktyvnist, rentabelnist ta tendentsii rozvytku [Computer-based audit: performance, profitability and development trends]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka» – International scientific journal «Internauka»*, 1, 68–72 [in Ukrainian].

7. Fabiianska, V. Yu., Beldii, A. M. (2019). Kompiuternyi audyt v Ukraini v konteksti vymoh yevropeiskoho zakonodavstva [Computer audit in Ukraine in the context of the requirements of the European legislation]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, 3 (85), 129–137 [in Ukrainian].

8. Umantsiv, H. V., Martyniv, I. K. (2019). Oblikovo-analitychne zabezpechennia komertsializatsii ob'ektiv intelektualnoi vlasnosti [Accounting and analytical support for the commercialization of intellectual property objects]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, 3 (85), 55–61 [in Ukrainian].

9. Stoliarchuk, N. M. (2018). Oblik kapitalnykh vytrat v obiekty intelektualnoi vlasnosti [Accounting for capital expenditures in intellectual property]. *Oblik i finansy – Accounting and Finance*, 4 (82), 70–76 [in Ukrainian].

10. Zhurakovska, I. V. (2008). *Oblik intelektualnoi vlasnosti v silskohospodarskykh pidpriemstvakh [Accounting of intellectual property in agricultural enterprises]*. (Candidate's thesis). Lutsk State Technical University, Kyiv [in Ukrainian].

Пілевич Дмитро Станіславович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики, Університет державної фіскальної служби України (вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, 08201, Україна).

Пілевич Дмитрій Станіславович – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управлінського учета, бізнес-аналітики і статистики, Університет державної фіскальної служби України (ул. Университетская, 31, г. Ирпень, 08201, Украина).

Pylevych Dmytro – PhD in Economics, Assistant Professor, Associate Professor of Department of Management Accounting, Business Analytics and Statistics, State University of DFS of Ukraine (31 Universytetska Str., 08201 Irpin, Ukraine).

E-mail dmutrostan@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9442-0262>